

CULTURA

LLIBRES

Pere Martí i Bertran

Una aproximació a Josep Vallverdú

La prestigiosa col·lecció "Biblioteca Serra d'Or", que ja s'acosta als 500 títols, ha publicat un nou estudi, en aquest cas dedicat a l'escriptor ponentí Josep Vallverdú (Lleida, 1923), que és obra de la professora Maria Pujol Valls. Es tracta d'una síntesi de la seva tesi doctoral, defensada l'any 2011 (p. 45), de la qual voldria destacar tres o quatre aspectes abans de passar a analitzar-ne el contingut. El lector es trobarà amb un estudi molt documentat, rigorós i acadèmic, tot i que la capacitat de síntesi que demostra l'autora fa que resulti assequible per a un públic molt ampli. Aquesta capacitat és d'allò més meritòria si tenim en compte l'extensa producció de Vallverdú, tant pel que fa a la LJJ (Literatura Infantil i Juvenil), de la qual l'hem de considerar un dels clàssics contemporanis més importants de la nostra literatura, com pel que fa a llibres personals. A més a més té un altre mèrit destacable, a parer meu: no és un panegíric, ja que, quan ho creu necessari i justificable, fa notar aquells aspectes més discutibles o menys elaborats literàriament parlant, de l'obra vallverduniana; aspectes ben comprensibles, d'altra banda, en una producció tan extensa, com he assenyalat. El volum de Maria Pujol està estructurat en tres grans blocs,

que complementen un preàmbul (p. 7-13), que deixa clares les intencions de l'autora i l'obra que estudiarà de Vallverdú; un epíleg (p. 119-121), que és una síntesi de les tres parts de l'obra i que a més deixa clar que l'estudi vol ser una porta oberta a futurs treballs sobre Vallverdú; i encara una bibliografia (p. 123-129), tant de l'obra vallverduniana estudiada com la general que ha fet servir l'autora. De les tres parts de què consta el treball, la primera, titulada "La trajectòria de Josep Vallverdú en el seu context històric" (p. 15-45), com apunta el títol, és una mena d'introducció en què l'autora situa l'obra de Vallverdú a l'època en què fou escrita per analitzar-ne els principals condicionants històrics. Només un parell d'exemples: Vallverdú comença traduint al castellà, perquè publicar traduccions al català gairebé va ser impossible fins a la dècada de 1960; la mateixa dècada en què es comença a fer una mica la màniga ampla pel que fa a publicacions infantils, tant en llibre com en revistes: Vallverdú no dubtarà d'aportar-hi la seva capacitat fabuladora i els seus desitjos de publicar en català. També hi trobarem altres aspectes molt interessants, i fins ara molt poc presents en els estudis sobre Vallverdú, com per exemple el perquè dels articles, i volums i tot, dedicats a la seva pròpia obra o el perquè del desencís d'una bona part de la seva producció dels darrers anys. Una primera part molt necessària i molt útil. La segona part es titula "Els

llibres personals: una voluntat de recordar el passat, analitzar el present i perdurar en el futur" (p. 47-64) i és una anàlisi molt aprofundida del conjunt d'obres en prosa de no ficció (diaris, reculls de premsa i de conferències, llibres de viatges, reflexions sobre la seva obra o sobre la llengua i la literatura catalanes...) i que el mateix Vallverdú anomena "llibres personals". L'autora deixa molt clar que aquestes proses són molt difícils d'encasellar, en fa la valoració literària, n'analitza els temes recurrents i insisteix en la fal·lera de l'autor per publicar, per veure els seus escrits convertits en llibres. I encara, per si no fos prou, sintetitza les aportacions que representen a la cultura catalana, sense fer-ne un panegíric, com he apuntat. Maria Pujol, en aquest apartat, demostra la seva capacitat de síntesi en enfrontar-se a una obra ingent i molt poc estudiada fins ara. La tercera part es titula "Entre el talent individual i la necessitat cultural. La literatura infantil i juvenil" (p. 65-118). Es tracta d'un estudi documentat i aprofundit sobre l'obra més popular, reeditada, reconeguda, estudiada i traduïda de Josep Vallverdú: l'adreçada a infants i joves. L'originalitat de l'estudi en bona part rau en el fet d'analitzar el conjunt de la producció vallverduniana de LJJ a partir d'una obra, *Rovelló*, que segons l'autora sintetitza els trets distintius de la LJJ de l'autor lleidatà (p. 66). Val a dir que ho complementa amb

exemples i citacions d'una bona colla més d'obres: *El venedor de peixos*, *Un cavall contra Roma*, *El fill de la pluja d'or...* Què en destaca, la Maria Pujol? Doncs per exemple el fet que en bona part es tracta de novel·les iniciàtiques o de creixement personal, en les quals té un gran pes l'aventura, que sol acabar amb un final feliç; que Vallverdú és un mestre a l'hora d'aconseguir la identificació entre el lector i el protagonista, la qual cosa afavoreix la maduració del lector, lligada al procés d'aprenentatge que sol fer el protagonista; la importància dels narradors que utilitza, així com de l'equilibri entre la narració, la descripció i els diàlegs; etc., etc. etc. Què li retreu, pel que fa a la seva obra de LJJ? Doncs sobretot el perill de les digressions i un cert abús de didacticisme, almenys en algunes obres, posem per cas. Encara té espai per fer una pinzellada als temes principals que tracta en la LJJ, al paper de les il·lustracions i com marquen alguns personatges o a la importància que l'autor dóna a l'estructura dels textos i a la creació d'un cert suspens. Un estudi, no cal dir-ho, que a partir d'ara tots els estudiosos de l'obra de Josep Vallverdú hauran de tenir en compte, com ella hi ha tingut els que li han dedicat fins ara crítiques com Josep M. Aloy, Andreu Loncà, Josep Murgades i un llarg etcètera, com demostren les citacions que en fa i la bibliografia esmentada.

TÍTOL:
Josep Vallverdú: entre l'activisme cultural i el talent literari.

AUTORA:
Maria Pujol Valls
EDITORIAL:
Publicacions de l'Abadia de Montserrat

COL·LECCIÓ:
"Biblioteca Serra d'Or"

LLOC I ANY D'EDICIÓ:
Barcelona, 2015
NOMBRE DE PÀGINES:
131